
Normalisatie

Inhoudsopgave

- [Wat is normalisatie?](#)
- [Hoe gebruik je normen in beleid of regelgeving?](#)
- [Overheidsbeleid: uitgangspunten voor het gebruik van normverwijzingen](#)
- [Voorbeelden van normverwijzingen](#)
- [Normen in relatie tot conformiteitsbeoordeling en accreditatie](#)
- [Contact](#)
- [Meer informatie](#)

Wat is normalisatie?

Als je beleidsmatig wilt regelen dat producten, processen of diensten aan bepaalde voorwaarden voldoen, is het een optie om in wet- of regelgeving te verwijzen naar een norm. Normen zijn private afspraken waarin dergelijke voorwaarden zijn vastgelegd. Normalisatie is het proces om te komen tot dit specifieke type afspraken. Voordelen van verwijzing naar normen als beleidsinstrument kunnen liggen in onder andere: snelheid, draagvlak in de markt, gebruik maken van externe deskundigheid en blijven bij ontwikkelingen.

Een glas kraanwater drinken, je tanden poetsen, douchen, de kinderen in bad laten spelen, en dat allemaal zonder er ziek van te worden. In Nederland is dat vanzelfsprekend. Hoe kan dat? Doordat er goede afspraken over gemaakt worden. Deze afspraken zijn vastgelegd in normen, zoals [NEN 1006](#).

Normalisatie komt via een privaat proces tot stand op basis van vrijwilligheid en is open, transparant en gericht op consensus. Het proces vindt plaats in normcommissies die bestaan uit vertegenwoordigers van zo veel mogelijk belanghebbende partijen. Bijvoorbeeld: producenten, ondernemers, groot- en kleinbedrijf, dienstverleners, gebruikers, consumenten en de overheid. Zij kunnen afspraken maken over wat goede voorschriften zijn bij de productie van goederen, het uitvoeren van processen en het leveren van diensten. Hierbij sluiten zij aan bij de stand van de techniek en de best beschikbare kennis. Gelet op het intensieve totstandkomingsproces van normen zijn deze auteursrechtelijk beschermd.

In Nederland wordt het normalisatieproces begeleid door een stichting, het Nederlands Normalisatie-instituut (NEN) in Delft. NEN is door de Nederlandse staat aangewezen als de nationale normalisatieinstelling op basis van [artikel 27 van de EU-verordening 1025/2012](#).

Normalisatie is een vorm van zelfregulering. Normalisatie is dus geen overheidsinstrument. Wel sluit de overheid er soms met beleid en regelgeving bij aan. Door naar normen te verwijzen kun je eenvoudig en snel, zonder omvangrijke nieuwe voorschriften uit te vaardigen, aansluiten bij de praktijk en kunnen bedrijven inspelen op nieuwe ontwikkelingen en innovaties. Dit draagt bij aan het reduceren van lasten.

[Terug naar boven](#)

Hoe gebruik je normen in beleid of regelgeving?

Normen zijn afspraken. In wet- en regelgeving kun je op verschillende manieren een verwijzing opnemen naar die afspraken. Het uitgangspunt is om in wet en regelgeving facultatief (niet-dwingend) te verwijzen naar normen. Dat betekent dat de norm niet verplicht wordt gesteld in wetgeving. De betreffende norm geeft vaak een voorbeeld van een aanvaardbare manier om aan bepaalde wettelijke eisen te voldoen. Er zijn gevallen waarin in wetgeving dwingend naar normen wordt verwezen. Er is sprake van een dwingende verwijzing in regelgeving in twee gevallen:

- 1) als het verplicht is aan de norm te voldoen; of
- 2) als de norm niet verplicht is, maar een andere oplossing wel gelijkwaardig moet zijn (feitelijk betekent dit dat je de norm moet kennen).

[Terug naar boven](#)

Overheidsbeleid: uitgangspunten voor het gebruik van normverwijzingen

- **Niet-dwingend verwijzen**

Uitgangspunt van het kabinet bij het gebruik van normen in beleid of wetgeving is dat de toepassing van normen vrijwillig is ([Kamerstukken II 2010/11, 27406, nr. 193](#)). Dit sluit aan bij het vrijwillige karakter van normalisatie. In de

---

Aanwijzingen voor de regelgeving ([Ar 3.48](#)) staat dat verwijzing naar normalisatienormen in beginsel geschiedt op niet dwingende wijze.

- **Statisch**

In de Aanwijzingen voor de regelgeving ([Ar 3.47, tweede lid](#)) is vastgelegd dat naar normen van niet-publiekrechtelijke aard statisch wordt verwezen, dus zoals de norm op een gegeven tijdstip luidde. Praktisch gezien komt dit neer op het opnemen van het jaartal van publicatie van de norm in de tekst van de normverwijzing.

- **Specifiek**

Een normdocument bevat vaak verschillende onderdelen terwijl je beleidsmatig misschien slechts een specifiek onderdeel van de norm nodig hebt. In dat geval is het niet nodig om naar de volledige norm te verwijzen, maar volstaat een verwijzing naar dat specifieke onderdeel van de norm. Dit beperkt de gelddruk.

- **Kenbaarheid van dwingende normen**

De voorkeur is om niet-dwingend naar normen te verwijzen. Indien de wetgever toch besluit om dwingend te verwijzen naar een norm, dan moet deze dwingende norm kosteloos beschikbaar gemaakt worden. Normalisatienormen zijn namelijk niet gratis beschikbaar, het auteursrecht berust bij NEN. Zie meer uitgebreid hierover de kabinetsreactie op kenbaarheid van normen en normalisatie van 30 juni 2011 ([Kamerstukken II 2010/11, 27406, nr. 193](#)). De nationale normen waarnaar dwingend wordt verwezen in regelgeving kunnen vervolgens door iedereen in Nederland kosteloos worden ingezien via de [NEN-website](#).

- **Correct opgesteld**

Als je in de wet verwijst naar een norm, moet deze verwijzing correct zijn. Dit belang wordt steeds groter nu de overheid en NEN zijn begonnen om via een geautomatiseerd systeem koppelingen (hyperlinks) te maken tussen wetten.nl en NEN Connect, zodat je via wetten.nl rechtstreeks door kunt klikken naar de norm. De verwijzing naar de norm is altijd opgebouwd door afkorting van het normalisatie-instituut dat de norm ontwikkeld heeft, een uniek normnummer en het jaartal van vaststelling van de norm. Bijvoorbeeld:

- NEN 1234:2015 een nationale norm die door NEN ontwikkeld is
- NEN-EN-ISO 1234:2015 een internationale norm die ook Europees en nationaal aanvaard is en door NEN wordt uitgegeven

NEN biedt kosteloos haar expertise aan om te beoordelen of en zo ja hoe het beste gebruik kan worden gemaakt van (verwijzing naar) normen. Hiervoor kan contact gelegd worden via de directie Mededinging en Consumenten (EZK).

[Terug naar boven](#)

Voorbeelden van normverwijzingen

- [NEN1006+A1:2018NL](#): Deze norm is aangewezen in [artikel 34 van het Drinkwaterbesluit](#) (Ministerie van IenW). De norm geeft de minimale eisen en voorwaarden waaraan een leidingwaterinstallatie moet voldoen.
- [NTA8800:2019-06NL](#): Uit de European Performance of Buildings Directive (EPBD) ([richtlijn 2010/31/EU](#)) vloeit o.a. de verplichting voort dat bouwaanvragen voor nieuwbouw vanaf 1 januari 2020 moeten voldoen aan de [BENG-eisen \(Bijna Energie Neutrale Gebouwen\)](#). Het Ministerie van BZK heeft door NEN een normatieve bepalingsmethode laten ontwikkelen. Met deze nieuwe NTA8800-methode komt eenduidig vast te staan wat de energieprestatie van een gebouw is.

[Terug naar boven](#)

Normen in relatie tot conformiteitsbeoordeling en accreditatie

- Wil je normen gebruiken om transparantie te krijgen in kwaliteit van producten en diensten? Dat kan met behulp van de instrumenten [conformiteitsbeoordeling en accreditatie](#).

[Terug naar boven](#)

Contact

Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat is stelselverantwoordelijk voor normalisatie. Heb je vragen? Neem dan contact op met de directie Mededinging en Consumenten.

[Terug naar boven](#)

Meer informatie

- [Normen voor producten, diensten of processen](#) (Rijksoverheid.nl)
- Uitgangspunt van niet-dwingende verwijzing: Aanwijzingen voor de regelgeving ([Ar 3.48](#))
- Kabinetsreactie kenbaarheid van normen en normalisatie van 30 juni 2011 ([Kamerstukken II 2010/11, 27406, nr. 193](#))

-
- Brief aan de Tweede Kamer van de Minister van Economische Zaken van 13 januari 2016 naar aanleiding van het Actialadvies over regeldruk door de verwijzing naar normen in regelgeving ([Kamerstukken II 2015/16, 27406, nr. 222](#))
  - [Overeenkomst Staat der Nederlanden – NEN, NEC”, Stcrt. 2015, 39157](#)
  - [De Europese Normalisatieverordening \(Verordening \(EU\) nr. 1025/2012\)](#)

[Terug naar boven](#)

Laatst gewijzigd op: 3-2-2021